

Tezy do reformy prawa o ustroju sądów powszechnych

/przyjęte - po dyskusji - na posiedzeniu Krajowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ "Solidarność" Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości w Poznaniu w dniu 5 kwietnia 1981 r./.

1. Zgromadzenia ogólne, dotąd obejmujące tylko sędziów sądów wojewódzkich, winny być poszerzone o wszystkich sędziów okręgu sąd wojewódzkiego.

2. Zasadniczych zmian wymaga zakres kompetencji zgromadzenia ogólnego i kolegium administracyjnego^{x/} oraz sposób wybierania kolegium administracyjnego.

3. Przewodniczącym zgromadzenia ogólnego i kolegium administracyjnego w dalszym ciągu z urzędu pozostaje prezes sądu wojewódzkiego. Ma on obowiązek zwołać zgromadzenie ogólne w IV kwartale każdego roku oraz w każdym innym terminie na mocy uchwały kolegium administracyjnego lub na pisemny wniosek 1/4 części członków zgromadzenia ogólnego. Kolegium administracyjne winno zbierać się w miarę potrzeby na wniosek każdego z członków kolegium.

4. Kompetencje zgromadzenia ogólnego polegają na:

- 1/ wskazywaniu kandydatów na wszystkie wakujące stanowiska sędziowskie /sędziów sądu wojewódzkiego spośród sędziów rejonowych i sądowniczych pracowników nauki prawa, sędziów sądu rejonowego spośród asesorów, którzy co najmniej przez 2 lata pełnili funkcje sędziowskie i innych osób posiadających kwalifikacje do objęcia stanowiska sędziowskiego, przy czym na stanowisko sędziego sądu wojewódzkiego może być powołany sędzią rejonowy po co najmniej 3 latach służby, a na stanowisko sędziego sądu rejonowego osoba, która ukończyła 30 lat/
- 2/ wybieraniu kandydatów na prezesa sądu wojewódzkiego oraz prezesów sądów rejonowych w danym okręgu oraz składaniu wniosków o ich odwołanie

x/ Chociaż nazwę tę będziemy dalej używać w "tezach" • proponujemy nazwać kolegium administracyjne kolegium sędziowskim.

- 3/ wybieraniu i odwoływaniu członków kolegium administracyjnego,
- 4/ wybieraniu członków sądu dyscyplinarnego,
- 5/ ustalaniu ilości etatów sędziowskich w okręgu, oraz uchwalaniu sposobu ich podziału,
- 6/ podejmowaniu uchwał w interesie wymiaru sprawiedliwości.

5. Kolegium administracyjne najpóźniej w II kwartale każdego roku otwiera listę kandydatów na sędziów tego okręgu z podziałem na poszczególne sądy a następnie przedstawia listę zgromadzeniu ogólnemu. Liczba osób zgłoszonych na każde wakujące miejsce winna przekraczać 2 kandydatów.^{x/}

Zgromadzenie ogólne, w głosowaniu tajnym, więcej niż połową oddanych głosów, wybiera po 2 kandydatów^{x/} na wakujące stanowisko sędziowskie. Minister Sprawiedliwości przedstawia do powołania Radzie Państwa jednego z 2 przedstawionych mu kandydatów.

6. Zgromadzenie ogólne w głosowaniu tajnym dokonuje wyboru po 2 kandydatów na prezesa sądu wojewódzkiego i prezesów sądów rejonowych w danym okręgu. Kandydatów ma prawo zgłaszać kolegium administracyjne oraz - we wniosku pisemnym - co najmniej 10% /nie mniej jak 10 osób/ członków zgromadzenia ogólnego, a także Minister Sprawiedliwości. Osoba zgłaszana musi być sędzią a kandydat na prezesa sądu wojewódzkiego - sędzią sądu wojewódzkiego. Kandydaci muszą uzyskać więcej niż 1/2 oddanych głosów. Spośród przedstawionych kandydatów Minister mianuje prezesa sądu wojewódzkiego i prezesów sądów rejonowych.

Kadencja prezesów trwa 3 lata z możliwością jednokrotnego ponownego kandydowania na to samo stanowisko.

7. Zgromadzenie ogólne wybiera spośród swych członków w głosowaniu tajnym członków kolegium administracyjnego w liczbie 4, 6, 8 lub 10 osób, w tym połowę spośród sędziów sądu wojewódzkiego i taką samą

x/ W toku opracowywania projektu usp należy przewidzieć odpowiednie rozwiązanie dla sytuacji, w których na dane stanowisko sędziowskie zgłosi się tylko jeden lub dwóch kandydatów.

oraz wybraną według tych samych zasad liczbę zastępców członków kolegium. Funkcje administracyjne w danym okręgu może pełnić co najwyżej 1/4 część wybranych członków kolegium. Kadencja kolegium administracyjnego trwa 1 rok. O ilości członków kolegium decyduje zgromadzenie ogólne.

8. Kolegium administracyjne podejmuje decyzje w formie uchwał. Do podjęcia uchwały wymagana jest obecność pełnego składu kolegium. W razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu przez członka kolegium uczestniczy w posiedzeniu zastępca tego członka kolegium. Uchwały zapadają większością głosów. W obradach kolegium biorą udział z głosem opiniodawczym przedstawiciele związków zawodowych.

9. Inne czynności kolegium administracyjnego:

- przygotowywanie posiedzeń zgromadzenia ogólnego oraz wykonywanie jego uchwał,
- proponowanie zgromadzeniu ogólnemu liczby etatów sędziowskich w okręgu danego sądu i sposobu ich podziału,
- uchwalanie podziału czynności w okręgu danego sądu, w tym m.in. dbanie o równomierne rozłożenie obowiązków między sędziami, o prawidłowe określenie obowiązków osób pełniących funkcje kierownicze,
- zatwierdzanie decyzji prezesa sądu wojewódzkiego w sprawach kadrowych dotyczących osób na sędziowskich stanowiskach kierowniczych,
- zatwierdzanie wniosków prezesa sądu wojewódzkiego w przedmiocie przeniesienia sędziego na inne stanowisko w ramach tego samego sądu,
- opiniowanie kandydatów na aplikantów w okręgu danego sądu,
- wnioskowanie kandydatów na asesorów sądowych w okręgu danego sądu przy czym prawo orzekania może być przyznane asesorowi po ukończeniu przez niego 26 lat,
- kierowanie sędziego, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, na badania przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia,
- wnioskowanie do Ministra Sprawiedliwości o przedłużenie orzekania przez sędziego, który osiągnął wiek emerytalny /do 70 roku życia/,

- rozpoznawanie odwołań sędziów od wytyków udzielanych w trybie administracyjnych,

10. Zgromadzenie ogólne wybiera w głosowaniu tajnym 9 członków sądu dyscyplinarnego, w tym 1/3 spośród sędziów sądów rejonowych. W każdym składzie sądu dyscyplinarnego uczestniczy jeden sędzia sądu rejonowego. Przewodniczący sądu dyscyplinarnego wybierany jest z grona członków tego sądu przez członków sądu.

Dalsze instytucjonalne zabezpieczenie niezawisłości sędziowskiej.

1. Należy skreślić § 1 art. 59 usp; do lit. b i lit. e § 2 art. 59 usp wprowadzić zastrzeżenie, że zwolnienie sędziego z zajmowanego stanowiska następuje po uzyskaniu przez Ministra Sprawiedliwości zgody zgromadzenia ogólnego, a lit. d tegoż artykułu przeredagować zgodnie z treścią pkt. 9 nin. opracowania o uprawnieniach kolegium administracyjnego, przy czym pozytywny wniosek kolegium wiąże Ministra Sprawiedliwości.

2. Art. 41 § 3 i § 4 usp winny być tak przeredagowane, by wynikało z nich jednoznacznie, że nadzór administracyjny nie może wkraczać w dziedzinę orzecznictwa, w szczególności przez wywieranie jakiegokolwiek wpływu na treść rozstrzygnięcia konkretnej sprawy lub jego kwestionowanie poza tokiem instancji.

3. Należy uchylić art. 60 § 2 lit. d usp.

4. § § 2, 3 i 4 art. 63 usp należy w ten sposób zmienić, by delegowanie sędziego bez jego zgody było możliwe na czas do 3 miesięcy nie w ciągu roku, lecz w ciągu 3 lat.

5. Urlop dla poratowania zdrowia /art. 65² usp/ winien być udzielony obligatoryjnie.

6. Sędziowie sądów tego samego rzędu powinni otrzymywać jednakowe uposażenie, jednak sędziowie sądu rejonowego po 10 latach piastowa-

nia tego stanowiska winni uzyskiwać wyższe uposażenie zasadnicze. Podstawą wymiaru wynagrodzenia sędziego sądu rejonowego jest dwukrotne przeciętne wynagrodzenie pracownika w gospodarce społecznej. Szczegółowe zasady wynagrodzenia sędziów oraz sposób jego obliczania określi Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia. Różnice w uposażeniu sędziów /z wyjątkiem wyższego uposażenia dla sędziów sądu rejonowego z 10-letnim stażem pracy na tym stanowisku/ powinny wynikać wyłącznie z różnic w stażu pracy. Wymaga to odpowiedniego określenia dodatków za wysługę lat bez ograniczenia ilości lat pracy w wymiarze sprawiedliwości, do których wzrasta wysługa lat. Dodatek za wysługę lat powinien być przyznawany automatycznie, po przepracowaniu ustawowo określonych terminów. Przyznanie takiego dodatku nie powinno być uzależnione od tego, na jakim stanowisku sędziowskim przepracował sędzia dany okres.

5. Przydzielenie sędziemu spraw do rozpoznania musi następować według kryteriów obiektywnych, niezależnych od woli administracji sądowej /np. według numerów wpływających spraw/.

Uwagi szczegółowe

1. Należy uchylić § 3 art. 51 usp.

2. Do art. 49 usp należy dodać § 5 w następującym brzmieniu:
"Organy powołane do ścigania przestępstw są zobowiązane przy pierwszej czynności sprawdzającej dokonywanej w trybie art. 258 § 2 kpk, jeżeli dotyczy ona osoby sędziego zawiadomić właściwy sąd dyscyplinarny".

3. Art. 29 § 2 usp powinien otrzymać następujące brzmienie:
"W razie uchybienia sądowi, innej władzy lub osobom biorącym udział w sprawie w piśmie skierowanym do sądu § 1 stosuje się odpowiednio".

§ 2 i § 3 oznaczyć należy jako § 3 i § 4.

4. Art. 74 § 2 usp należy przeredagować poprzez umieszczenie po słowach "osób postronnych" - po przecinku - " z wyjątkiem związku zawodowego". Nadto należy statutować obowiązek przesłania do adresata pisma złożonego przez sędziego w drodze służbowej, oraz prawo przesłania przez sędziego pisma z pominięciem drogi służbowej, jeśli nie zostało ono doręczone adresatowi w określonym terminie.

Przepisy przejściowe

Należy przewidzieć na okres 1 roku od wejścia w życie nowej ustawy o ustroju sądów powszechnych możliwość odwołania sędziego przez Radę Państwa na podstawie uchwały zgromadzenia ogólnego podjętej kwalifikowaną /2/3/ większością głosów. Uchwała taka mogłaby zapaść na wniosek kolegium administracyjnego, na wniosek 1/4 części członków zgromadzenia ogólnego lub na wniosek Ministra Sprawiedliwości.

Krajowa Komisja Koordynacyjna